

30 apr 1898 Eerste uitvoering van *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen* (RC 41), *Écoutez la chanson bien douce* (RC 40), *Die Liebende schreibt* (RC 20), *Hinüber wall' ich* (RC 37), *Lied der Spinnerin* (RC 42), *Ave Maria* (RC 23) en *Canticum* “O Jesu ego amo te” (RC 29) door Aaltje Noordewier-Reddingius met begeleiding van Anton Tierie tijdens een soiree in de Kleine Zaal van het Concertgebouw te Amsterdam, waarbij Josephine Royaards-Spoor gedichten van Willem Kloos, H.J. Boeken, Bredero en Vondel voordraagt.

Het Nieuws van den Dag (Dan. de Lange), 1 mei 1898:

Over de beteekenis van de dichtwerken mag ik, als musicus, het zwijgen bewaren; trouwens er kwamen onder de voorgedragen geen voor over wier meer of minder sympathiewekkende eigenschappen men niet reeds een geruimen tijd een gevoel heeft hooren uitspreken. Men mag daarom m.i. gerust het zwaartepunt van dezen avond zoeken in het muzikale gedeelte. De compositiën van Diepenbrock toch zijn zoo goed als geheel en al onbekend. Wel is de mis voor mannenstemmen en orgel in druk verschenen, wel zijn de *Reijen* voor v. d. Vondel's *Gysbrecht van Aemstel* Woensdag II. uitgevoerd, wel werd ook het *Stabat mater* ten gehoor gebracht, maar zelfs deze werken zijn daardoor nog niet als bekend te beschouwen. En van de liederen voor een stem zijn, met uitzondering van een paar uit vroeger tijden, geen in druk verschenen en ook niet in 't openbaar ten gehoor gebracht. Men kan dus zeggen, dat wij in Diepenbrock een nieuwe verschijning mogen begroeten. Maar niet alleen omdat zijne werken nog weinig bekend zijn, moet men Diepenbrock een nieuwe verschijning noemen; neen, ook de wijze, waarop hij der tonen kunst beoefent, mag men als op zichzelf staande beschouwen. Wij hebben dus met een nieuwe verschijning, in den absoluten zin van het woord, te doen.

Algemeen Handelsblad (v.M. [= S. van Milligen]), 1 mei 1898:

Het heeft eenigszins mijne verwondering gewekt dat de heer Diepenbrock zich slechts tot één Nederlandsch gedicht heeft aangetrokken gevoeld, temeer nu op dezen avond zulk een warm pleidooi voor de taal onzer jonge dichters werd gehouden. — Hoewel in de muziek van het eerste *Sonnet* [= *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen*] voor mij sommige gedeelten duister zijn gebleven, heb ik hierin toch de schoonheid van de muziek gevoeld, veel meer dan in de *Écoutez la chanson bien douce* (waarin ik mij ook niet altijd met de prosodie kon vereenigen). — Wat ik hier vermeld, zijn niet anders dan eerste indrukken. Vóór ik dus eene opinie uitspreek, is het noodig deze werken nader te leeren kennen. — Ik heb trouwens van de muziek van Diepenbrock, die ik vroeger leerde kennen, bij het doorlezen soms een heel anderen indruk gekregen dan bij het hooren. — Doch van de beide geestelijke liederen die tot slot werden gezongen, heb ik zeer genoten en het wilde mij voorkomen dat de componist hierin eigenlijk het meest zichzelf was. — De wijze waarop mevr. Noordewier-Reddingius de verschillende liederen gezongen heeft, vond ik zoo schoon en gaf zoozeer getuigenis van diep doordringen in de bedoelingen van den componist, dat hij – dunkt mij – zich geen betere vertolkster had kunnen wenschen. En de begeleider, de heer Tierie, heeft met zooveel artistieke liefde en zooveel talent de klavierpartij vervuld, dat de componist ook hem zeer dankbaar zal zijn. — Een opmerking moet ik hier echter maken. — Her was ongetwijfeld de bedoeling dat de klavierpartij voortdurend in een mystiek halfduister bleef, doch tegenover de volle en glanzende stem van de zangeres ware wat meer toonontwikkeling hier en daar niet ongewenscht geweest. — Dan zouden wij van sommige zangen misschien ook dadelijk een duidelijker beeld hebben verkregen. — Ik denk hierbij altijd aan de directie en het spel van Hans von Bülow, die door zijn wijze van dirigeren en spelen er voor zorgde dat geen enkel artistiek detail voor den hoorder verloren ging. — Hoe het zij, spoedig hoop ik in de

gelegenheid gesteld te worden deze nieuwe werken van den zoo veelzijdig begaafden componist nader te leeren kennen, om er dan uitvoeriger op terug te komen.

De Telegraaf (J. Brugman), 1 mei 1898:

Mevrouw Noordewier-Reddingius zong liederen van dr. Alph. Diepenbrock. De heer Tierie begeleidde haar met veel expressie en dat mevr. Noordewier ze goed in den toon zong mag men daarom als vaststaand aannemen, aangezien de componist, naar ik meen, mevr. N. zijne intentiën had doen kennen. — Dr. Diepenbrock behoort ongetwijfeld tot een onzer meest begaafde stadgenooten. Zelfs als deze man minder juiste en minder aangename aanmerkingen maakt, is objectiviteit de eenige voorwaarde om hem in het bestraffend artikel zelf nog als een grootmeester in de taal te begroeten. — Dat hij ook als componist een meester is die respect afdwingt, heeft hij herhaaldelijk bewezen; en dat hij noch de gave der melodie, noch die der kennis en routine mist, daarvoor behoeft men slechts eenmaal zijn *Vijftiende-eeuwsch bruyloftsliedje* [sic] te hebben gehoord. Of deze hoogst bekwame en geleerde man zich misschien niet te veel laat leiden door beginselen om toch vooral modern te zijn, ziedaar een vraag, die ik niet vermag op te lossen. De beide liederen, sonnet *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen* en *Écoutez la chanson bien douce*, die ik hoorde, konden mij voor het oogenblik slechts eerbied afdwingen voor de meesterschap waarmede de componist stemmingen weet weer te geven; het accompagnement, welk woord hier zijn oorspronkelijke beteekenis geheel inboet, schijnt mij nog gewichtiger dan de zang, — Men kan Diepenbrock echter in beide liederen de eer niet onthouden, dat hij oorspronkelijk is. Voelt de doctor zóó als hij schrijft, dan schijnt Diepenbrock mij een dier merkwaardige persoonlijkheden, aan wien de naam van genie mag worden gegeven. — Dat ik voor mij van deze compositie weinig heb genoten, vindt wellicht daarin een verklaring, dat het genie in den regel slechts wordt begrepen door enkele geniale tijdgenooten en eerst veel later erkent men meer algemeen zijn groote beteekenis. Of die tijd voor dr. Diepenbrock zal aanbreken? Wie vermag het te voorzeggan!

2 dec 1898 Aaltje Noordewier-Reddingius zingt op een liederenavond in de Kleine Zaal van het Concertgebouw te Amsterdam met pianobegeleiding van Anton Tierie acht liederen van Diepenbrock: *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen* (RC 41), *Écoutez la chanson bien douce* (RC 40), *Clair de lune* (RC 43, eerste uitvoering), *Romance = Lied der Spinnerin* (RC 42), *Die Liebende schreibt* (RC 20), *Hinüber wall' ich* (RC 37), *Ave Maria* (RC 23) en *Canticum* "O Jesu ego amo te" (RC 29). De eerste helft van het programma bestaat uit twee liederen van Wagner (*Ode* en *Attente*), *Clair de lune* van Fauré, *Les roses* en *En gondole* van Henriette Coclet benevens twee *Méodies bretonnes* ("Ma douce Annette" en "Disons le chapelet"), geharmoniseerd door L.-A. Bourgault-Ducoudray.

Het Nieuws van den Dag (Daniël de Lange), 3 december 1898:

De Diepenbrock-liederen — het waren een achttal — maakten, evenals ten vorigen jare, een grooten indruk. Onder die acht traden de volgende op den voorgrond: *Écoutez la chanson bien douce*, *Romance*, *Die Liebende schreibt*, *Ave Maria* en *Canticum St. Fr. Xaverii*. — Waarom Diepenbrock in het eerste der vier genoemde een couplet niet heeft gecomponeerd, blijft mij raadselachtig. — In al deze liederen wordt men in 't bijzonder getroffen door de uiterst zangrijke en poëzievolle poliphonie. De stemmen wandelen naast elkaar, kruisen elkaar in een vloed van rijke melodieën, vol diep gevoel. In deze muziek is iets van de gewaarwordingen te bespeuren, die men ondervindt, wanneer men zich te midden der natuur bevindt. Zoo buiten wandelende

hoort men allerlei geluiden, het zingen der vogelen, het ruischen van den wind in het gebladerte, het kabbelen van een beekje of van een stroom. Die verschillende geluiden hebben met elkaar niets te maken, zij schijnen vreemd tegenover elkaar te staan, en toch – zij alle tezamen vormen het klinkende element der natuur, zij maken voor het oor de natuur tot iets levends. In de liederen van Diepenbrock vindt men eveneens allerlei geluiden; bijna zou men geneigd zijn, elk dier geluiden als op zichzelf staande te beschouwen, en toch omhullen zij den hoorende met een atmosfeer van wel-lust en wel-luid, die, naar mijne meening, het bewijs levert, dat de componist iets zeer waars uitdrukt. — Met verlangen zie ik een grooter werk van dezen componist uit den tegenwoordige tijd tegemoet.

Algemeen Handelsblad (v.M. [= S. van Milligen]), 3 december 1898:

Na de pauze werden de acht zangen van Diepenbrock, – reeds een vorig jaar ten gehooore gebracht – door mevr. Noordewier en den heer Tierie voorgedragen. — De voordracht scheen mij thans veel rijper en expressiever toe en van de compositiën heb ik nu veel grooter indruk ontvangen. — Uit een rijk gemoed en een rijken geest zijn deze zangen ontsproten. Hoe schitterend doorstond o.a. Diepenbrock's uitbeelding van *Clair de lune* van Paul Verlaine, de vergelijking met die van Fauré, en hoe trof overal de diep muzikale gedachte in den zang neergelegd en het psychologisch beeld dat de klavierpartij overal gaf. — Het zijn liederen die men zou willen hooren en nog eens hooren om er steeds meer in door te dringen. — Mochten zij later in druk verschijnen, dan hoop ik het genoeg te hebben op allerlei schoone momenten te wijzen. — Ik wil mij thans alleen tot den algemeen ontvangen indruk bepalen en zeggen dat deze liederen, zoo oorspronkelijk gedacht, zoo diep gevoeld en zoo meesterlijk bewerkt, getuigen van gaven die voor de toekomst kunnen zijn de belofte van een meester, geroepen en uitverkoren om nieuwe wegen te bewandelen en aan te wijzen. — Het zou ondankbaar zijn den heer Tierie niet te gedenken, die alle zangen zoo voortreffelijk, zoo muzikaal begeleidde en die van de werken van Diepenbrock een bijzondere studie heeft gemaakt. — Het was een buitengewoon interessante avond.

De Telegraaf (Joh. Brugman), 3 december 1898:

Wat Diepenbrock's kunst aangaat, dan behoef ik daar niet meer over te spreken na hetgeen ik reeds in April j.l. daaromtrent opmerkte toen mevr. Reddingius terzelfder plaatse ook eenige liederen van dezen modernen meester ten gehooore bracht, waarvan ik er twee, *Romance* en *Die Liebende schreibt* hoorde. — Ook in de andere, nu ten gehooore gebrachte, toont Diepenbrock zich een hoogst begaafd man met veel studie achter den rug. Maar overal voert het chromatisch geslacht den hoofdtoon, waardoor, ondanks het verschil van stemming, alle liederen een zekeren familietrek gemeen hebben, die mij toch niet aantrekt, doch bij het zooveel achtereen hooren aan monotonie doet denken. — Met een bewonderenswaardige standvastigheid houdt Diepenbrock zich aan een motief vast om er niet zeldzaam bij wijze van stretto mede te eindigen. Zoo bijv. in het *Ave Maria*, waar 51.25. (de punten geven het dalen der intervallen aan, bijv. d² g¹ a¹ d¹) bijna voortdurend, althans herhaaldelijk, met kleine wijzigingen gehoord wordt. — De heer Tierie kweet zich met veel toewijding van zijn taak en deed als een echt charmeur de instrumentale illustratie tot haar recht komen, terwijl hij, hoewel voor een grooten Steinway-vleugel gezeten, nimmer de zoo noodige zelfbeperking uit het oog verloor.

Weekblad voor Muziek (J.H. Garms Jr.), 10 december 1898:

Op 2 December woonde ik een “Soiree musicale” in het Concertgebouw bij, gegeven door mevrouw Noordewier-Reddingius en den heer Ant. Tierie. De hoofdzaak der voordrachten was een liederental van onzen stadgenoot A. Diepenbrock. Hoewel dezelfde liederen in het vorige seizoen ook door

mevrouw Noordewier gezongen werden, was het toch een groot genot ze nog eens te hooren en de goede meening die men er van kon hebben, is door deze tweede uitvoering zeker niet verminderd. Deze liederen kenmerken zich door voornaamheid van stijl en fijne bewerking en getuigen van buitengewone scheppingsgave. Vooral valt de zelfstandigheid op waarmede deze komponist zich weet te uiten en de mooie doorwerking der begeleidingen, welke grootendeels polyphoon behandeld zijn. Mevrouw Noordewier liet zich wel verontschuldigen wegens een kleine ongesteldheid, maar ik heb haar toch nooit zoo mooi hooren zingen als juist op dezen avond. Dat komt grootendeels ook daarom dat deze zangeres in voordracht en opvatting zeer veel is vooruitgegaan, men voelde uit de voordrachten duidelijk dat zij in deze opzichten in den laatsten tijd moet gestudeerd hebben. Buiten de liederen van Diepenbrock zong mevrouw Noordewier nog liederen van: Wagner, G. Fauré, H. Coclet en twee zeer mooie *Mémoires Bretonnes*. De begeleiding van den heer Tierie was zeer mooi en artistiek, zooals wij van hem gewend zijn, waaraan te danken was dat de samenwerking niets te wenschen overliet en wij een innig verbonden geheel te hooren kregen. — Alles in alles een avond dus van veel kunstgenot.

De Kroniek (A.v.Br.[eull = J.C. Hol]), 10 december 1898:

DIEPENBROCK'S LIEDEREN

Allez, rien n'est meilleur à l'âme Que de faire une âme moins triste!

Verlaine.

Da wir zusammen waren, Da sang die Nachtigall.

Brentano.

We zijn niet gewoon een zaak te beschouwen als iets dat is, als ding-op-zich-zelf. We zijn maar al te geneigd te zien naar het nut en wel het meest-dadelijke – niet het te-verafzijnde dat identiek is met het wezen zelf – dat zij ons kan verschaffen, en brengen haar zoo terug tot een verhouding, behoorlijk in cijfers uitgedrukt, in cijfers, waaraan ieder houvast heeft. — En zoo het gefingeerde de plaats gevende van het reële, altijd in de stellige overtuiging juist het omgekeerde te doen, zijn we er onder andere toegekomen het kostbaarste wat de menschheid bezit, een geheele litteratuur, de eenige die den geheelen mensch in beeld heeft gebracht, als ballast te beschouwen, die we alleen uit valsche schaamte nog niet over boord hebben gegooid. — Want dat de désappreciatie der voortbrengselen van Grieksche kunst openlijker wordt verkondigd, is een teeken van waarheidsliefde dat reeds eerder is te verwachten geweest. De wijze waarop een der weinige onschatbare boeken die wij bezitten wordt gebruikt om de van buiten geleerde werkwoord-vormen in praktijk te leeren brengen, en het vervolgens, door deze weinig amusante bezigheid als “parasangen-boek” berucht geworden, op zolder te leggen of te verkwansen, is geheel in overeenstemming met de boven gesignaleerde levens-beschouwing. — De beminlijke verteller en scherpzinnige menschenkenner Xenophon heeft het verhaal te boek gesteld van den moeilijken tocht dien hij met zijn niet altijd even erkentelijke landslieden door Klein-Azië had gemaakt. Dit heeft hij gedaan met een volmaakt eenvoud die zijn boekje doet bevatten het principe van stijl, waartoe ieder, die zich een stijl wil verwerven die de charme der leesbaarheid bezit, als tot de zuiverste bron zal moeten terugkeeren. — De natuurlijkheid waarmee hij het gebeurde heeft verteld precies zooals het gebeurd is – alleen die nooit een pen ter hand nam kan het voor kunst-loos houden— maakt dit meester-werkje, wat taal betreft, tot een der gemakkelijkst verstaanbare, en wij, bij ons onderwijs, we zien alleen het oppervlakkig nut dat het hierdoor kan opleveren, en nadat eenige bladzijden met moeite zijn doorworsteld, wordt het aan den niet onverklaarbaren afkeer der studeerende jongelingschap prijs gegeven: want moeilijker schrijvers wachten, wier moeilijkheid wel eens daarin kon bestaan dat men zich met het meer eenvoudige slechts schijnbaar had vertrouwd gemaakt. — De wijze waarop de liederen van Diepenbrock zijn ontvangen, – de in zeker opzicht verheugende, maar als

geheel toch te geringe belangstelling van het publiek, in verband met het niet-begrijpen waarvan de pers weer zulke evidente bewijzen heeft geleverd – hebben de boven aangerode kwestie, waar het nieuwtje eigenlijk al weer af is, opnieuw in onze gedachten gevoerd, en niet zonder de lijnen die haar omgrenzen te hebben verscherpt. — Want het groote verwijt dat den componist kan worden gedaan, dat instinktmatig door het publiek wordt gevoeld en waarom het zijn werk min of meer repudieert, is dat hij geen rekening houdt met dat publiek, dat hij het waagt niet te zijn van dezen tijd. En evenals iemand door een nonchalante behandeling meer wordt gegriefd naar hij aan meer égards is gewend, zoo is het publiek in dit opzicht thans minder vergevensgezind dan ooit. — Diepenbrock waagt het te geven een *Ding-an-sich*, te geven dat wat is, dat is muziek, zonder meer: *melodie*. Maar wij willen dat niet; wij hebben geen tijd ervoor, want het eischt verdiepte aanschouwing en die komt eerst na een poos van stilte en rust; wij hebben ook geen lust in iets dat alleen maar is, wij zijn er zelf, dat is genoeg; wil iemand met geweld over iets anders praten, laat hem dan vertellen hoe de verhoudingen ervan zijn tot ons en de dingen om ons, dan zullen we luisteren en het onthouden, van buiten leeren desnoods; maar er ons geheel buiten te laten, wel foei! ... — Deze liederen zijn ontstaan door de bewust-wording der muziek, die de dichter, om haar niet te doen ontvlieden, deed insluimeren; die muziek, die zich bij het zeggen van verzen soms gestoord voelt en zich onrustig omwerpt in haar slaap. (Men herinnere zich het te veel zang-intoneeren en te eenvormig accentueeren, dat maatstrepen zou willen doen trekken, soms bij het reciteeren van mevr. Royaards op te merken: het gewaad van de slapende ons getoond, zonder dat het lichaam het vult met gratie en volheid van lijnen.) En hij, die haar wekte, hij ving haar in zijn ziel die hij geheel naar haar had toegewend, angstig haar indrinkend, dat er niets zou vervlieten. En zoo is ze geworden zijn eigene, zoo als ze was en hij slechts met uiterste wils-inspanning haar concipieerde; zoo kan ze gezien worden door anderen, die met hetzelfde hevig-begeeren naar haar verlangen, en dan rustig wachten hare komst, als hij haar zenden zal, die niet voor zich alleen haar overmeesterde. Wel geheel anders is het werk van hem, die zich geen muziek meer denken kan zonder commentaar, wiens blik half binnenwaarts is gericht, waar hij zoeken moet wat hij zeggen zal, maar wiens andere oog zich onafgebroken wendt naar den hoorder, of die wel begrijpen zal en verstaan, altijd bereid tot een terechtwijzend gebaar, altijd voeling houdend met zijn omgeving en de dingen om hem. — En die omgeving, is zij niet rijk genoeg om hem te vergoeden wat hij aan inspiratie verloor, wat aan *muziek* door hem onopgemerkt werd verspild? Geeft zij hem niet die kostelijke gemeenplaatsen, die aardige wendinkjes, die juist het contact met den oppervlakkigen hoorder zoo versterken, die hem succes verschaffen ook bij het publiek dat den draad juist kwijt was? — Te weinigen hebben dezen avond bijgewoond, te weinigen niet ter wille der liederen, maar ter wille van zich-zelf. Want er moeten er meer zijn, die genoeg vertrouwd zijn met Verlaine's geluid, om er gelukkig door te zijn dit in zich op te nemen nu het geheel klank is geworden. En zoo ze zich vreemd voelden aan muziek, dan was dit de gelegenheid geweest den eersten moeilijken stap tot toenadering te doen, gesteund door hun meer ontwikkelde affiniteit voor poëzie; want de grenzen zijn hier schier verdwenen, al moet men ook leeren hooren, zoo goed als lezen. — En zij, die er geweest zijn, het zijn niet allen stompzinnigen, die de enkele oogenblikken rust liever met piano-gerammel wilden aangevuld, om het gevoel dat zij daar niet thuis hoorden tot zwijgen te brengen; er zullen er zijn, die gevoeld hebben de climax van dezen avond, hoe Henriette Coclet veel liefs had te zeggen, maar ons toch telkens even liet tuimelen, terug in de koude buitenwereld, door de accensorische draaitjes, die ze zoo lief had bedacht, als het eigenlijke haar was ontglipt, – hoe alles voor de pauze zoo'n zelfde smaakje had (het eerste liedje uit Bretagne alleen niet), dat op den duur toch den hoor-lust niet vermeerderde, – hoe toen met het *Sonnet* van Thijm een zekere hand ons greep, die ons niet zou los laten, zoo nu eens en dan eens ons weer oprapend, maar die in een geweldige stuwung ons meevoerde, tot het ons bang werd hoe dat einden zou, of dat zou kunnen, die lucht-vaart in zóó teer voertuig, en toen ... “solum quia Rex meus es”, we waren te hoog, zie we zouden neer storten, we voelden de beklemming reeds, we kónden niet verder – en toch “Et solum quia Deus es!” omhoog nog, tot we glorieuselijk zien uitstralen den glans der bevrediging, dien wij met vaste hand waren toegevoerd. — Er zullen er zijn die dit hebben gevoeld, maar

dat het de meerderheid is, mogen we niet hopen. Dat men zich niet verdrong nu mevr. Noordewier voor de tweede maal in deze liederen was te hooren, dat in een serieuze krant dat piano-gerammel-voorstel was te vinden, het zijn immers al te duidelijke teekenen van het tegendeel. — Dit kan aanleiding geven tot oogenblikkelijke ergernis; bij rustiger nadenken zal men inzien dat het onvermijdelijk volgt uit de richting waarin onze beschaving drijft, bovenal uit de wijze waarop de hedendaagsche muziek in die richting meer voorgaat dan volgt. — Wie steeds wordt geduwd zal uit zich zelf niet meer voortloopen; wie gewoonlijk bij het hooren van nieuwe muziek te doen heeft met een componist, die al het mogelijke doet om den hoorder te bemachtigen en omver te werpen, en dan met alle ten dienste staande middelen te demonstreeren wat hij hem duidelijk wil maken, maar zoo min mogelijk langs den directen, niet nader te bepraten weg der melodie, — die zal zijn geschiktheid om zelfstandig te gaan tot hem die zich te goed acht voor *conquêtes*, langzaam maar zeker zien afnemen. — De geschiktheid om te naderen tot iets dat ver van ons ligt en als al het waarachtig-groote niet de eerste schrede doet, wordt door niets zoo bevorderd als door kennis te maken met de wereld der Grieken. — Dat aanstaande dokters en rechtsgeleerden zich als mannen der praktijk hoe langer hoe meer los hiervan zullen voelen, is te voorzien. Zoo er ooit echter een hervorming in deze aangelegenheid tot stand komt op andere dan peuterige grondslagen, moge het deze zijn dat ieder die zich kunst tot levenstaak wil maken, 't zij hij haar actief wil beoefenen, 't zij hij anderen wil voorlichten (en voor de muziek is dit dringender dan voor eenige andere kunst), het kennis-nemen van de Grieksche litteratuur tot zijn opleiding onontbeerlijk achte. Al stelde men zich den zeer matigen eisch het eenvoudig boekje van Xenophon *goed* in zich op te nemen, dan zou hierdoor reeds een onberekenbaar voordeel zijn behaald. Op deze wijze voorgelicht zou het publiek anders tegenover het standhoudende der nieuwe kunst-werken zijn geplaatst, en het zou niet meer een daad van tragischen moed zijn een dergelijk werk aan de openlijkheid prijs te geven. Dat onze kleinmoedigheid, die vreesde dat de heerlijke melodie van het *Canticum* “*O Jesu ego ame te*” haar hoogtepunt reeds had bereikt, terwijl de tekst nog verder streefde (ons zelfverwijt hoeft niet groot te zijn als we bedenken hoe men heden ten dage ganschelijk de kunst heeft verleerd een melodie behoorlijk ten einde te voeren, en zelfs Strauss in zijn *Zarathustra* ons de banale wendingen, die we huiverend voelen aankomen, niet heeft bespaard), zoo volkomen werd beschaamd, daarvoor zijn we mede grooten dank schuldig aan de voordracht van Mevr. Noordewier. — Zooveel gloed te kunnen geven en toch de reserve te bewaren die ons verhinderen moet het eindige ervan te voelen, is een eigenschap die we althans niet in die mate in het bezit wisten van deze zangeres. De gewone termen van bewondering hebben in onze muziek-wereld al te zeer hun kracht verloren, om nu te kunnen worden gebezigd: maar wie zich te recht geen uitvoering der *Mattheus-Passion* of van 't *Requiem* van Brahms kan denken zonder medewerking van Mevr. Noordewier, zoo hij van haar niet deze liederen van Diepenbrock heeft gehoord, waarin de heer Tierie haar op zoo voortreffelijk-gezoigneerde wijze begeleidde, make hij zich geen illusies deze zangeres te hebben leeren kennen in de volheid van haar kunnen. — Op de Maatschappij, die zich ten doel stelde de Toonkunst te bevorderen, zonder het grandiose van een dergelijk voornemen door eenige beperking te verminderen, rust de verplichting deze twee kunstenaars gelegenheid te geven zich te doen hooren voor hen, die zich, ondanks zekere geborneerdheid niet ten onrechte, beschouwen als de élite van het Amsterdamsen publiek. Behalve om de vele verplichtingen die de Amsterdamsche Afdeeling aan Mevr. Noordewier heeft, zou het ook om het altijd gevaarlijk alleen-heerscherschap der twee mannen Messchaert en Röntgen eens te verbreken, gewenscht zijn voor een der liederen-avonden der kamermuziek-soirées zich de medewerking te verschaffen van Mevr. Noordewier en den heer Tierie.

6 okt 1905 De uitgever A.A. Noske te Middelburg laat de volgende werken van Diepenbrock in druk verschijnen: de *Hymne voor viool en piano* (RC 44) en de liederen *De klare dag* (RC 4), *Avondzang* (RC 13), *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen* (RC 41), *Zij sluimert* (RC 51), *Kann ich im*

Busen heisse Wünsche trage (RC 55), *Die Liebende schreibt* (RC 20), *Hinüber wall' ich* (RC 37), *Lied der Spinnerin* (RC 42), *Es war ein alter König* (RC 25), *Clair de lune* (RC 43), *Écoutez la chanson bien douce* (RC 40).

Weekblad voor Muziek (H.N. [= Hugo Nolthenius]), 14 oktober 1905:

Een groote, gewichtige gebeurtenis. — Niet met een stuk of wat nieuwe werken, en dan wellicht nog van een gehalte dat wel lofwaardig is, maar ons toch niet bijzonder warm maakt, neen, met *veertig* gewrochten van den muzikalen geest komt... wie? – Ja, dat spreekt van zelf, – komt Noske, de welbekende uitgever te Middelburg, ons overstelpen. — Zie hier de titels in vogelvlucht opgeschreven: *Hymne voor viool en piano* van A. Diepenbrock en een aantal liederen van dien meester op teksten van Van Eeden, Perk, Van Deyssel, C. von Günderode, Goethe, Novalis, Brentano, Heine, Verlaine; klavierstukken (vierhandig en tweehandig) en liederen van Cornelia van Oosterzee; liederen van Carl Smulders; *Oud-Nederlandsche Volksliederen* voor een zangstem met klavier van Julius Röntgen; fragmenten voor klavier bewerkt uit Van Anrooy's *Das kalte Herz*; verder liederen van Sem Dresden en Georg Stern. — Das sind nur die Namen;/ Nun lernt sie singen! Even heb ik alles doorgevlogen en heb ik in allerijl toch duidelijk gezien, dat de qualiteit bij de quantiteit niet achterstaat. — In de uitstekend verzorgde uitgave van een en ander straalt degelijkheid, scheppingslust en talent, en heel speciaal is uit het werk van Diepenbrock een stroom van verheven schoonheid over het land gegaan, die naar ik innig wensch ook ver over de grenzen het menschenhart moge verheugen, waartoe hij zoo ten volle in staat is. Ik stel mij voor alle werken spoedig te bespreken, en, dit eens tot mijn eigen genot in de eerste plaats, in elk nummer een der werken van Diepenbrock aan een afzonderlijke bespreking ten grondslag te leggen.

Nieuwe Rotterdamsche Courant ([W.N.F. Sibmacher Zijnen]), 6 december 1905:

Nu we hier nog onder den indruk zijn van de uitvoeringen van Diepenbrock's *Te Deum*, onder de uitnemende leiding van Verhey, door den componist zelf geprezen, is het oogenblik uitermate geschikt om melding te maken van de *liederen* van Diepenbrock, die, dank zij de zorgen van de heer Noske, onlangs het licht zagen. 't Zijn er niet minder dan elf, gecomponeerd tusschen de jaren 1884 en 1902, en daarvan hebben wij er eenige reeds in de concertzaal hooren zingen: hoe gelukkig zijn we nu in het bezit! — Deze zangen verdienen rustig en bij herhaling beschouwd en gehoord te worden, opdat men ze in hun volle, rijke beteekenis waardeeren zal. Dan ziet men eerst recht goed in, hoe Diepenbrock, naar Hol's zoo juiste opmerking, tot het innerlijk sentiment, tot de latente muziek van het gedicht doordrong en hieraan vasten, muzikalen vorm gaf. Dan begrijpen we dat de componist zelf in zeer nauwe betrekking tot den dichter moet staan, om zoó innig zijn denken en voelen in zang met klavierstem te doen leven. Want zelden of nooit gaf hij muziek bij de woorden van het gedicht, maar altijd deed hij haar leiden door, voortkomen uit, steun en verklaring en verdieping geven aan de melodie der taal. — Dicht onzer eigen poëten: Jacques Perk, Van Deyssel, Van Eeden; dicht van Goethe en Heine, Novalis en Brentano; poëzie van Paul Verlaine. [...] Er moet een artiest aan de piano zitten, die de polyphonie klaar en heerlijk weet te doen spreken, die de kunst van zeer zacht, ingehouden klankenspel en zorgzaam uit te voeren rubato volkomen meester is; we denken, wat dit laatste betreft aan het volkslied-achtige *Lied der Spinnerin* (Brentano), dat aan mevrouw Noordewier is opgedragen. Twee andere, expressie-volle liederen zijn eveneens aan deze voortreffelijke sopraan-zangeres toegewijd: *Hinüber wall' ich* uit Novalis' *Hymnen an die Nacht*, en Goethe's sonnet *Ein Blick von deinen Augen in die meinen* [= *Die Liebende schreibt*], van welke Novalis' lied in *deze* muziek ontzagwekkend is door de uitdrukking van een gloeiende, verheven geestdrift. [...] Doch we willen nog eens, in de algemeenheid dezer aankondiging blijvend, dat woord “geestdrift” herhalen, en duidelijk zeggen hoe de liederen – gelijk het *Te Deum* dat nog naklinkt hier in onze stad – bezielde zijn door innerlijken gloed, gelijk ze ontstonden uit 'n meesterlijk beheerschen van den muzikalen vorm. — Dankbaar

moeten we zijn dat Diepenbrock's zangen, door deze uitgaaf, nu in hun zeer bijzondere waarde en al hun schoonheid kunnen gekend worden; gekend in steeds zich verwijdende kringen van zingenden die tot zijn melodieën worden aangetrokken; gekend door de velen die in zijn Kunstwerk vonden en zoeken zeer zuivere muzikaal-literaire, literair-muzikale sensaties, – de vreugde van exquis genot.

De Amsterdammer (Ant. Averkamp), 7 oktober 1906:

Wanneer een man als Diepenbrock uit de volheid van zijn rijken geest ons begiftigt met zooveel heerlijke werken, dan moeten wij die gave dankbaar aanvaarden. Een groot genot wacht ons, wanneer wij trachten door te dringen in 's componisten gedachten, wanneer wij komen tot de erkenning hoe voortreffelijk de componist er in geslaagd is zijn muzikale phantasie te doen opbloeien uit de scheppingen der dichters. Diepenbrock heeft zich niet er mede tevreden gesteld de verzen van v. Eeden, Perk, Van Deyssel enz. te verklanken, neen, hij heeft er toongedichten van gewrocht, die door hunne beteekenis en rijkdom van inhoud aan de litteraire werken een ongekend reliëf geven. — Het woord klavierbegeleiding, dat de componist gebruikt bij deze verschillende zangstukken, zegt eigenlijk te weinig. Het zijn kleine symphonieën voor klavier, die de zangstem schragen. [...] Met even groot meesterschap en even magistrale pianopartij zijn ook de Duitsche gedichten van Caroline von Günderode, Goethe (*Die Liebende schreibt*) en Novalis (*Hinüber wall' ich*, aus *Hymnen an die Nacht*) gecomponeerd. Ook deze stukken stellen de hoogste eischen aan de uitvoerenden. — Eenvoudiger, juist in overeenstemming met de onderwerpen, zijn de gedichten van Brentano en Heine behandeld; maar daarom niet minder artistiek.

27 okt 1906 Uitvoering van *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen*, *Clair de lune*, *Lied der Spinnerin* en *Canticum* “O Jesu ego amo te” op het eerste Wolff-Verhey concert in de Nutszaal te Rotterdam door Aaltje Noordewier-Reddingius met pianobegeleiding van A.B.H. Verhey.

Nieuwe Rotterdamsche Courant (Willem Landré), 28 oktober 1906:

We nemen meteen de gelegenheid waar om nog eens te wijzen op de voornaamheid van de door Diepenbrock gecomponeerde en bij Noske verschenen liederen. 't Is merkwaardig met welk 'n subtiliteit de begeleidingen dezer zangen gedacht en ontwikkeld zijn. Natuurlijk, een begeleiding wier doel alleen is de zangstem te ondersteunen, kan men van een modern toondichter bezwaarlijk verwachten; ook het instrumentale deel van Diepenbrock's liederen is van een bijzondere zelfstandigheid, van een zelfstandigheid die aan alle hardheden vreezende ooren, wel eens té groot zal lijken. Maar bij dieper indringen moet de logische voering der stemmen wel treffen en komt men tot de overtuiging dat deze begeleidingen, als wij ze zoo dan maar noemen mogen, de gemoedsbewegingen van den tekst verklanken, ontwikkelen, verdiepen. Zoowel het *Sonnet* [= *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen*] als *Clair de Lune*, *Romance* [= *Lied der Spinnerin*] en *O Jesu ego amo te* zijn rijke muziekstukken, voornaam van vinding en bewerking beide.

Rotterdamsch Nieuwsblad ([H.W. de Ronde]), 1 november 1906:

Mevrouw Noordewier Reddingius schonk aan dezen avond de verrukking van haar heerlijke stem en van haar door kuisch gevoel verinnigde voordracht. Zes liederen van Schubert waren 't, die zij zong, en vier van Diepenbrock; alle zangen van reine, door geen vulgaire sensaties vertroebelde stemmingen, zooals men ze het liefst hoort uit dezen mond, waarvan 't geluid alleen reeds verklarend werkt. En prachtig zong met haar mee het klavier onder de handen van Verhey, die van het ongeval, hem in den afgelopen zomer overkomen, bleek hersteld tot vreugde zeker van het publiek. Vooral in de

liederen van Diepenbrock, welke hun groote waarde als stemmingsstukken voor een belangrijk deel hebben gekregen door de “modern” illustreerende en de woordbedoeling verhevigende behandeling der klavierpartij trof de ook muzikaal volmaakt fijne afwerking van dit pianospel.

Het Weekblad ([P.J. Blok]), 3 november 1906:

Mevrouw Noordewier zong Schubert en Diepenbrock. Misschien lag het aan mij, maar vol genot door haar onbeschrijfelijk mooi geluid en de voordracht harer liederen, schonk zij mij eerst in *Die Rose* en de latere. Daarin legde zij al haar mooie, ontroerende kunnen, dat zijn hoogtepunt bereikte in *Klärchens Lied*, dat wel nooit met zulk een rijkdom van expressie, met zooveel innigheid zal zijn gezongen, treffend tot weenens toe. Hoe waarachtig groots ook haar zang in Diepenbrock's liederen, liederen van zuiver moderner bouw, met even interessante als hoofdzakelijke begeleidingen. Wel het mooiste het *Sonnet* [= *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen*], wat lang de *Romance*: [= *Lied der Spinnerin*], maar van dieper ernst en vroom vertrouwen weer zoo voornaam zingend het *O, Jesu, ego amo te*.

Het Leven (Anna Lambrechts-Vos), 2 november 1906:

Op ditzelfde Wolf-Verhey concert zong mevrouw A. Noordewier-Reddingius. Het waren zes liederen van Schubert en vier van Diepenbrock die wij van haar hooren mochten. Wat zal ik u vertellen van het “hoe”. Daar zijn geen woorden voor, om dat te zeggen. Deze ontroerende reinheid maakt u tot een beter mensch. — Het is hier de plaats niet om Diepenbrock's liederen uitvoerig te bespreken, alleen dit: voor de komposities mijn warme bewondering.

5 jan 1909 Eerste uitvoering van *Der Abend* (RC 90) in Diligentia te 's-Gravenhage door Aaltje Noordewier-Reddingius en Julius Röntgen. Van Diepenbrock worden ook uitgevoerd *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen*, *Clair de lune* en *Lied der Spinnerin*, voorts vier liederen van Hugo Wolf en vijf van Gustav Mahler. Diepenbrock woont het concert bij, evenals Balthazar Verhagen.

Het Vaderland ([Dr. J. de Jong]), 6 januari 1909:

Diepenbrock vordert veel en gaat bijzondere wegen; niet overal kan men hem aanstonds volgen. Niet overal gevoel ik mij in sympathie met hem. Van *Clair de lune* (Verlaine) bewonder ik meer de kleur dan de gedachten; in het *Lied der Spinnerin* (Brentano) komt de muziek, hoe bekoorlijk ook van klank, mij voor de stof niet eenvoudig genoeg voor; in *Sonnet* [= *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen*] (K. Alberdingk Thijm) en in *Der Abend* (Brentano) mis ik eenheid van stemming. Is die poging tot schildering in couplet 4 van *Der Abend* niet wat kinderachtig? Mevr. Noordewier zong de twee eerste vooral schier volmaakt, echt poëtisch.

De Nieuwe Courant (K.T. [= Karel Textor]), 6 januari 1909:

Diepenbrock's composities getuigen van groot illustreer-vermogen, dat bij hem maar al te vaak de plaats der echte muzikale ingeving inneemt. Daar waar de intelligentie der bedoeling met inspiratie vereenigd optreedt, geeft hij prachtige kunst, bijv. in *Der Abend* en het lang uitgesponnen *Lied der Spinnerin*. Het sonnet [= *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen*] en *Clair de lune* staan daarbij, ondanks mooie details door hun gezochtheid ten achter.

De Avondpost (E.J.B.[ondam]), 6 januari 1909:

Van Diepenbrock's composities hebben mij *Clair de lune* (tekst van Verlaine) en *Sonnet* [= *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen*] (van Van Deyszel) wel den besten indruk gegeven, 't eerste vooral om de mooi getroffen weergave van het fantastisch schoone in het gedicht uitgedrukt, het tweede door de mooi gevoelde stemming en de hartstochtelijk uitgedrukte gemoedsbeweging. — Mooi van stemming is ook het *Lied der Spinnerin*, maar dit lied is wat lang uitgesponnen en de vele klaviertusschenspielen, die de zang onderbreken, geven aan de zangpartij een te fragmentarisch karakter, waardoor de aandacht voor deze verslapt. Een zwak punt in Diepenbrock's composities in 't algemeen lijkt mij zijn overdreven neiging tot detailleeren, ten koste van de eenheid en de groote lijnen van 't geheel. Deze neiging komt 't sterkst uit in *Der Abend*, waar de totaal-stemming geheel is opgeofferd aan de uitdrukking der details.

De Residentiebode (S), 6 januari 1909:

Twee merkwaardige talenten, onze Hollander Diepenbrock en de groote Duitscher Mahler, beiden hoog modern in hun uitingen en toch geheel op zich zelf staande. De uitingen van Diepenbrock's composities klonken mij vaak meer vreemd dan treffend. Niet altijd voldeden de op elkander volgende harmonieën der instrumentaal klanken ons schoonheidsgevoel, maar de gecompliceerde liedercomposities van dezen componist wijzen op groote oorspronkelijkheid van vinding, iets geheel op zich zelf staands. — De vocale eischen, die Diepenbrock stelt, zijn alles behalve gering waaraan slechts door uitverkoren vocalisten als Mevr. Noordewier bijv. kan worden voldaan. Ook de instrumentale eischen bieden lang geen gemakkelijk te vervullen taak, daar hier geen sprake is van begeleiding in den gewonen zin, doch van een saamgeweven muzikaal geheel, dat onmogelijk te scheiden is van de zangstem, waardoor noch het een, noch het ander, gesepareerd, eenige beteekenis zou hebben. Het moderne lied stelt dus uit een technisch oogpunt zeer hoge eischen zoowel voor den zanger (zangeres) als zijn (haar) partner. — Mevrouw Noordewier en haar voortreffelijke partner Julius Röntgen, gaven Dinsdagavond in deze moderne werken weer een schitterend bewijs van hun eminent kunnen. De liederen van Gustav Mahler bezorgden hun, evenals die van Diepenbrock (die in de zaal mede aanwezig was) een onverdeeld succes en verscheidene terugroepingen.

Nieuwe Rotterdamsche Courant ([H.F. Völlmar]), 6 januari 1909:

Mevrouw Noordewier bracht waardevolle composities van Wolf, een viertal liederen van Diepenbrock, die meer door intelligentie der intenties, dan door de muzikale inspiratie troffen, en vijf Mahlertjes, waarvan de originaliteit soms door een zweem naar het banale wordt geschaad.